

Litteraturtips

Bokomtale:

ved Karin H. Blix Flage

Hannah Petrie

ung jente

PsykOpp spesial

Hertervig Forlag. Stiftelsen

psykiatrisk opplysning 2007

ISBN 978-82-8216-000-1

Boken er delt inn i 4 deler. Det er en sterk beretning fra en ung jente, Annas liv. Hun står mellom overgangen fra barn til voksen som i psykisk helsevern betyr overgangen fra barne- og ungdomspsykiatrien (BUPA) til voksenpsykiatrien.

Vi følger Anna gjennom dramatiske, såre innleggelser på både akuttavdelingen, i voksenpsykiatrien, opphold på BUPA og i en utredningsavdeling i voksenpsykiatrien.

Forfatteren gir oss et innblikk i tre ulike opplevelsesverdener. I den ene gir hun stemme til hjelperne slik hun forestiller seg at de må oppleve sitt arbeid og sine møter med pasientene. Her er hun vennligsinnet og forståelsesfull, tar langt på vei hjelpernes perspektiv og det er godt gjort

tatt i betraktning de hendelser som Anna og hjelperne er deltakere i.

I den andre "verdenen" blir de konkrete tiltak når det gjelder selvska-
ding og selvødeleggelse, innleggelser, beltelegging, medisinerer fremstilt. Så, i kursiv forteller hun om egne opplevelser i en verden fylt av redsel for skorpioner, maur og insekter, og slanger som kryper inne i kroppen. Her er farlige mennesker som vil henne vondt eller lurar på henne, en av disse er en mann som både har makt over henne og vil hun skal ødelegge seg selv og som samtidig er en hun kan fortrøste seg til, tro på. Sterke stemmer som huler og kommanderer gjør at hun ikke hører det hjelperne prøver å si til henne. Få klarer å dele den psykotiske virkeligheten med henne. Den blir ikke engang oppdaget og derfor forstås ikke Annas reaksjoner. Man blir bare på tiltakssiden overfor hennes utagering.

Hun er usentimentalt refererende i sin stil. Dette gjør det enda sterkere for leser å følge Annas historie gjennom ca. ett år.

Spørsmål vi kan stille oss som hjelperne er hvordan få nok kunnskap og

empati, slik at vi tidlig evner å være sammen med den det gjelder på en slik måte at den vi møter kjenner seg forstått, sett og verdsatt. Hvis jeg skulle tenke hva som har vært viktig for Anna, så var det:

1. Noen fagutøvere hadde nok tro på henne til å la henne være med i det normale liv og ikke bli så lenge i avdeling at redselen for å gå ut og komme videre med eget liv ble for stor.
2. En hjelper som vet noe om å kjenne seg hjelpeløs, alene og sårbar og som våger å gjøre det som har hjulpet ham; å gi henne nærhet til dyr og ri på hest. Dette er skjellsettende opplevelser for Anna som får litt kjærlighet og varme i et ellers forhutlet sinn. All anerkjennelse til fagutøver som våger å bruke egen kontakt med sårbarhet til å forsøke å forstå andres.
3. En lege som holder fast ved henne i faste samtaler og besøker henne, fordi han har forstått hvor viktig det å ikke bli forlatt eller sveket er for henne.
4. Og så den avdelingen som har satt i system å prøve å forstå og ordlegge det som nesten ikke er til å forstå eller ordlegge. Først på slutten av boken, i utredningsavdelingen, er det en lege som forstår på en slik måte at hun kjen-

ner seg igjen. Og det å kjenne seg igjen når rystelsen i selvet er så stor, er helt avgjørende for bedringsprosessen.

Slik skriver Hannah Petrie på slutten i sin bok, "ung jente":

"Jeg er ikke meg selv mer. Det er som om verden og jeg ikke henger sammen. Grensen mellom meg og andre er nesten visket bort. Og det er rart bare å sitte og skrive dette, for det gjelder liksom ikke meg. I dag spurte Guro meg om det gikk bra. Går det egentlig bra? Verden er blitt en annen og jeg hører ikke til. Men jeg er jo født her? Tankene mine er en annens tanker. Når jeg ikke tenker selv, er det jeg som er meg da?"

Erik hadde snakket med henne om akkurat dette. Han hadde lest opp en del sitater fra et ark han hadde i hylla si. Det var som å få en hammer i hodet. Hvordan kunne han sitte der og lese rett ut av hodet hennes? Tenkte hun så høyt at han reagerte og kunne høre hva tankene hennes sa? Likevel hadde hun klart å avfeie det hele. Helt til nå, da hun fant bevis på at hun, noen år tidligere hadde hatt det på samme måten. Verden hadde sakte, men sikkert blitt forandret til et sted hun ikke hørte til i. Skulle hun vise Erik notatene fra historieboka, eller la være?"

Velmenende og sikkert også velutdannede fagutøvere må lære noe som gjør at de kan lytte, se og prøve å forstå på en ny måte. De må kunne nok om veien inn i en psykotisk virkelighet. De må lære seg en måte å tilnærme seg et menneske på som ikke selv kan eller tør formidle sine indre opplevelser.

Det er etter hvert kommet flere beretninger om hvordan mennesker med psykiske lidelser opplever seg selv og hvordan de ble møtt i helsevesenet. Dette er viktige bidrag til den kunnskap som fagutøvere og andre i møte med psykiatrien hele tiden må ta inn over seg. Denne boken er et slikt bidrag. Det er grunn til å være takknemlig for å få lov til å ta del i den erfaringskunnskap som her deles med oss.

Karin H. Blix Flage
fagutvikler helseregion Sør-Øst
karin.blix.flage@seprep.no